

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 13ης Ιανουαρίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινή πολιτική στον τομέα του ασύλου και της επικουρικής προστασίας – Απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας – Οδηγία 2011/95/ΕΕ – Άρθρο 12 – Αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα – Ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής εγγεγραμμένος στην Υπηρεσία Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA) – Προϋποθέσεις για την αυτοδίκαιη υπαγωγή στις ευεργετικές διατάξεις της οδηγίας 2011/95 – Παύση της προστασίας ή συνδρομής της UNRWA»

Στην υπόθεση C-507/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, Γερμανία) με απόφαση της 14ης Μαΐου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Ιουλίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

Bundesrepublik Deutschland

κατά

XΤ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του τρίτου τμήματος, N. Wahl, F. Biltgen και L. S. Rossi (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: E. Tanchev

γραμματέας: D. Dittert, προϊστάμενος μονάδας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 10ης Ιουνίου 2020,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Bundesrepublik Deutschland, εκπροσωπούμενη από την A. Schumacher,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J. Möller, R. Kanitz και D. Klebs,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον P. Cottin καθώς και από τις C. Pochet και M. Van Regemorter,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Dubois,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τη M. Κοντού-Durande καθώς και από τους G. Wils και C. Ladenburger,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 1ης Οκτωβρίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως έχει ως αντικείμενο την ερμηνεία του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Bundesrepublik Deutschland και του ΧΤ σχετικά με την απόρριψη της αίτησης διεθνούς προστασίας που υπέβαλε ο ΧΤ προκειμένου να του αναγνωρισθεί το καθεστώς πρόσφυγα.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

Η Σύμβαση της Γενεύης

- 3 Η Σύμβαση περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπεγράφη στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 189, σ. 150, αριθ. 2545 (1954)], τέθηκε σε ισχύ στις 22 Απριλίου 1954. Συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο σχετικό προς το καθεστώς των προσφύγων, το οποίο συνήφθη στη Νέα Υόρκη στις 31 Ιανουαρίου 1967 και τέθηκε σε ισχύ στις 4 Οκτωβρίου 1967 (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης).
- 4 Το άρθρο 1, σημείο Δ, της Σύμβασης της Γενεύης ορίζει τα εξής:

«Η Σύμβασις αυτή δεν εφαρμόζεται επί προσώπων άτινα απολαύουν σήμερον προστασίας ή συνδρομής παρεχομένης ουχί υπό του Υπάτου Αρμοστού των Ηνωμένων Εθνών διά τους πρόσφυγας αλλά εκ μέρους ετέρου οργάνου ή Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Όταν η ως άνω προστασία ή συνδρομή παύση παρεχομένη δι' οιαδήποτε αιτίαν χωρίς συγχρόνως να έχη οριστικώς ρυθμισθή η τύχη των προσώπων τούτων, συμφώνως προς τας υπό της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών ληφθείσας σχετικές αποφάσεις, τα πρόσωπα ταύτα θα απολαύουν αυτομάτως των εκ της Συμβάσεως ταύτης απορρεόντων ευεργετημάτων.»

Η Υπηρεσία Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA)

- 5 Η Υπηρεσία Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή [United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA)] συστάθηκε με το ψήφισμα 302 (IV) της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, της 8ης Δεκεμβρίου 1949, σχετικά με την αρωγή προς τους Παλαιστίνιους πρόσφυγες. Αποστολή της είναι να μεριμνά για την ευημερία και την ανθρώπινη ανάπτυξη των Παλαιστίνιων προσφύγων.
- 6 Σύμφωνα με τα σημεία VII.C και VII.E των ενοποιημένων οδηγιών της UNRWA περί επιλεξιμότητας και εγγραφής (Consolidated Eligibility and Registration Instructions), η ζώνη επιχειρήσεων («area of operation») της UNRWA περιλαμβάνει πέντε περιοχές δράσης («fields»), ήτοι τη Λωρίδα της Γάζας, τη Δυτική Όχθη (συμπεριλαμβανομένης της Ανατολικής Ιερουσαλήμ), την Ιορδανία, τον Λίβανο και τη Συρία.

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2004/83/EK

- 7 Το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/83/EK του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (ΕΕ 2004, L 304, σ. 12), προέβλεπε τα ακόλουθα:

«1. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα εφόσον:

- α) εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 1 [σημείο Δ] της σύμβασης της Γενεύης, το οποίο αφορά την παροχή προστασίας ή συνδρομής από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, εκτός της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Σε περίπτωση που η εν λόγω προστασία ή συνδρομή έχει παύσει για οποιοδήποτε λόγο, χωρίς να έχει διευθετηθεί οριστικά η κατάσταση των προσώπων αυτών σύμφωνα με τα οικεία ψηφίσματα της γενικής συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, τα πρόσωπα αυτά θα δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της παρούσας οδηγίας».

Η οδηγία 2011/95

- 8 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 4, 16, 23 και 24 της οδηγίας 2011/95 αναφέρουν τα ακόλουθα:

«(1) Ορισμένες ουσιαστικές αλλαγές πρέπει να επέλθουν στην οδηγία 2004/83/EK [...]. Για λόγους σαφήνειας, η εν λόγω οδηγία θα πρέπει να αναδιατυπωθεί.

[...]

- (4) Η σύμβαση της Γενεύης και το σχετικό πρωτόκολλο αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού καθεστώτος για την προστασία των προσφύγων.

[...]

- (16) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και συνάδει με τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδίως, στον Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, η παρούσα οδηγία σκοπεί να διασφαλίσει τον πλήρη σεβασμό της ανθρώπινης

αξιοπρέπειας και του δικαιώματος ασύλου των αιτούντων άσυλο και των μελών της οικογένειάς τους που τους συνοδεύουν και να προωθήσει την εφαρμογή των άρθρων 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 και 35 του Χάρτη και θα πρέπει επομένως να εφαρμοστεί αναλόγως.

[...]

(23) Είναι σκόπιμη η θέσπιση απαιτήσεων για τον ορισμό και το περιεχόμενο του καθεστώτος πρόσφυγα, ούτως ώστε οι αρμόδιοι εθνικοί φορείς των κρατών μελών να καθοδηγούνται κατά την εφαρμογή της σύμβασης της Γενεύης.

(24) Είναι αναγκαίο να θεσπισθούν κοινά κριτήρια για την αναγνώριση των αιτούντων άσυλο ως προσφύγων κατά την έννοια του άρθρου 1 της σύμβασης της Γενεύης.»

9 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

δ) “πρόσφυγας”, ο υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος, συνεπεία βάσιμου φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, πολιτικών πεποιθήσεων ή ιδιότητας μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, ευρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειάς του και δεν είναι σε θέση ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας ή ο ανιθαγενής ο οποίος, ευρισκόμενος εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του για τους ίδιους προαναφερθέντες λόγους, δεν είναι σε θέση ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν και στον οποίο δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 12·

[...]

ιδ) “χώρα καταγωγής”, η χώρα ή οι χώρες της ιθαγένειας ή, για τους ανιθαγενείς, της προηγούμενης συνήθους διαμονής.»

10 Το άρθρο 11 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Παύση», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής παύει να είναι πρόσφυγας εάν:

[...]

στ) στην περίπτωση ανιθαγενούς εάν αποκτήσει τη δυνατότητα να επιστρέψει στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του διότι έχουν παύσει να υφίστανται οι συνθήκες που οδήγησαν στην αναγνώρισή του ως πρόσφυγα.»

11 Κατά το άρθρο 12 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Αποκλεισμός από το καθεστώς πρόσφυγα»:

«1. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα εφόσον:

α) εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 1 σημεί[ο Δ] της σύμβασης της Γενεύης, το οποίο αφορά την παροχή προστασίας ή συνδρομής από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, εκτός της UNHCR. Σε περίπτωση που η εν λόγω προστασία ή συνδρομή έχει παύσει για οποιοδήποτε λόγο, χωρίς να έχει διευθετηθεί οριστικά η κατάσταση των προσώπων αυτών σύμφωνα με τα οικεία ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, τα εν λόγω πρόσωπα θα δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της παρούσας οδηγίας·

β) αναγνωρίζεται από τις αρμόδιες αρχές της χώρας όπου έχει μετοικήσει ως έχων τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την κατοχή της ιθαγένειας της εν λόγω χώρας, ή δικαιώματα και υποχρεώσεις αντίστοιχα προς αυτά.

2. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να θεωρείται ότι:

α) έχει διαπράξει έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, όπως τα εγκλήματα αυτά ορίζονται στις διεθνείς συμβάσεις που έχουν καταρτισθεί με σκοπό τη θέσπιση διατάξεων σχετικών με τα εγκλήματα αυτά·

β) έχει διαπράξει σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα εκτός της χώρας ασύλου πριν γίνει δεκτός ως πρόσφυγας, ήτοι πριν από τον χρόνο έκδοσης άδειας διαμονής βασισμένης στην αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα· οι ιδιαίτερα σκληρές πράξεις, έστω και αν διαπράττονται με υποτιθέμενο πολιτικό στόχο, μπορούν να χαρακτηρισθούν ως σοβαρά μη πολιτικά εγκλήματα·

γ) είναι ένοχος πράξεων που αντιβαίνουν προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών όπως ορίζονται στο προοίμιο και στα άρθρα 1 και 2 του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

3. Η παράγραφος 2 έχει εφαρμογή στα πρόσωπα που είναι ηθικοί αυτουργοί ή συμμετέχουν άλλως στη διάπραξη των εγκλημάτων ή πράξεων που αναφέρονται στην εν λόγω παράγραφο.»

12 Το άρθρο 14 της οδηγίας 2011/95 ορίζει τα εξής:

«1. Όσον αφορά αιτήσεις διεθνούς προστασίας οι οποίες υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος της [οδηγίας 2004/83], τα κράτη μέλη ανακαλούν, τερματίζουν ή αρνούνται να ανανεώσουν το καθεστώς πρόσφυγα ενός υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς, το οποίο έχει χορηγηθεί από κυβερνητικό, διοικητικό, δικαστικό ή οιοδήποτε δικαστικό όργανο, εφόσον το πρόσωπο αυτό παύσει να είναι πρόσφυγας σύμφωνα με το άρθρο 11.

[...]

3. Τα κράτη μέλη ανακαλούν, τερματίζουν ή αρνούνται να ανανεώσουν το καθεστώς πρόσφυγα ενός υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς εάν, αφού του χορηγήθηκε το καθεστώς πρόσφυγα, το οικείο κράτος μέλος αποδείξει ότι:

α) το εν λόγω πρόσωπο θα έπρεπε να είχε αποκλεισθεί ή αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 12·

[...]».

Η οδηγία 2013/32/ΕΕ

13 Η αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (ΕΕ 2013, L 180, σ. 60), αναφέρει τα εξής:

«Είναι προς το συμφέρον τόσο των κρατών μελών όσο και των αιτούντων διεθνή προστασία να λαμβάνεται απόφαση επί των αιτήσεων το συντομότερο δυνατό, με την επιφύλαξη της διεξαγωγής κατάλληλης και πλήρους εξέτασης.»

14 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής έχει ως ακολούθως:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

[...]

γ) “αιτών”: ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής που έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας επί της οποίας δεν έχει εκδοθεί ακόμη τελεσίδικη απόφαση·

[...]

στ) “αποφαινόμενη αρχή”: κάθε οιοσδήποτε δικαστική ή διοικητική αρχή κράτους μέλους υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και αρμόδια για τη λήψη αποφάσεων πρωτοβαθμίας στις εν λόγω υποθέσεις·

[...]».

15 Το άρθρο 46 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες να έχουν δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου κατά των ακόλουθων αποφάσεων:

α) απόφαση επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, περιλαμβανομένων των αποφάσεων:

ι) με τις οποίες κρίνουν αίτηση ως αβάσιμη όσον αφορά το καθεστώς του πρόσφυγα και/ή το καθεστώς επικουρικής προστασίας,

[...]

[...]

3. Προκειμένου να τηρούν τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η πραγματική προσφυγή να εξασφαλίζει πλήρη και ex nunc εξέταση τόσο των πραγματικών όσο και των νομικών ζητημάτων, ιδίως, κατά περίπτωση, εξέταση των αναγκών διεθνούς προστασίας σύμφωνα με την [οδηγία 2011/95], τουλάχιστον κατά τις διαδικασίες [εκδίκασης] ένδικου [βοηθήματος] ενώπιον πρωτοβάθμιου δικαστηρίου.

[...]»

Το γερμανικό δίκαιο

16 Η οδηγία 2011/95 μεταφέρθηκε στο γερμανικό δίκαιο με τον Asylgesetz (νόμο περί του δικαιώματος ασύλου), όπως δημοσιεύθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 2008 (BGBl. 2008 I, σ. 1798, στο εξής: AsylG).

17 Το άρθρο 3, παράγραφος 3, του AsylG επαναλαμβάνει, κατ’ ουσίαν, το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α’, της οδηγίας αυτής.

18 Το άρθρο 77, παράγραφος 1, του AsylG προβλέπει τα ακόλουθα:

«Στις διαφορές που διέπονται από τον παρόντα νόμο, το δικαστήριο στηρίζεται στη νομική και πραγματική κατάσταση που ίσχυε κατά τον χρόνο της τελευταίας επ’ ακροατηρίου συζητήσεως· εάν της αποφάσεως δεν προηγείται επ’ ακροατηρίου συζήτηση, κρίσιμος είναι ο χρόνος της εκδόσεως της αποφάσεως. [...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 19 Ο ΧΤ, ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής γεννηθείς το 1991 στη Δαμασκό (Συρία), είναι κάτοχος δελτίου εγγραφής στην UNRWA ως μέλος του καταυλισμού προσφύγων του Yarmouk, ο οποίος βρίσκεται στο νότιο τμήμα της Δαμασκού.
- 20 Μεταξύ του Οκτωβρίου του 2013 και της 20ής Νοεμβρίου 2015, ο ΧΤ εργάστηκε περιστασιακά στον Λίβανο όπου διέμενε. Επειδή δεν είχε λάβει άδεια διαμονής στη χώρα αυτή και φοβόταν ότι θα απελαθεί από τις αρχές ασφαλείας του Λιβάνου, αποφάσισε, στα τέλη Νοεμβρίου 2015, να επιστρέψει στην πόλη Qudsaya της Συρίας, στα δυτικά της Δαμασκού, όπου διέμεναν μέλη της οικογένειάς του.
- 21 Λόγω του πολέμου και των κάκιστων συνθηκών διαβίωσης στη Συρία, ο ΧΤ εγκατέλειψε μερικές ημέρες αργότερα τη χώρα αυτή, στην οποία φοβάται ότι θα συλληφθεί σε περίπτωση επιστροφής του. Επιπλέον, προτού ο ΧΤ εγκαταλείψει τη Συρία, το Χασεμιτικό Βασίλειο της Ιορδανίας και η Δημοκρατία του Λιβάνου έκλεισαν τα σύνορά τους στους Παλαιστίνιους πρόσφυγες που βρίσκονταν στη Συρία.
- 22 Ο ΧΤ έφθασε στη Γερμανία τον Δεκέμβριο του 2015 και υπέβαλε εκεί αίτηση διεθνούς προστασίας τον Φεβρουάριο του 2016.
- 23 Με απόφαση της 29ης Αυγούστου 2016, η Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Μετανάστευσης και Προσφύγων, Γερμανία) απέρριψε την αίτηση του ΧΤ για την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα, αλλά του χορήγησε το καθεστώς επικουρικής προστασίας.
- 24 Με απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2016, το Verwaltungsgericht (διοικητικό πρωτοδικείο, Γερμανία) δέχθηκε την προσφυγή του ΧΤ και διέταξε την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Μετανάστευσης και Προσφύγων να του αναγνωρίσει το καθεστώς πρόσφυγα, με το σκεπτικό ότι, ανεξαρτήτως του αν είχε υποστεί προηγουμένως διώξεις, προέκυπτε από την παρούσα κατάσταση στη Συρία ότι ο ΧΤ ήταν εκτεθειμένος σε κίνδυνο διώξεων λόγω σοβαρών λόγων που ανέκυψαν μετά την αναχώρησή του από τη συριακή επικράτεια και συνδέονταν όχι μόνο με την αναχώρηση αυτή, αλλά και με την υποβολή της αίτησής του για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας και τη διαμονή του στην αλλοδαπή.
- 25 Με απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2017, το Oberverwaltungsgericht (διοικητικό εφετείο, Γερμανία) απέρριψε την έφεση που άσκησε η Bundesrepublik Deutschland, εκπροσωπούμενη από την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Μετανάστευσης και Προσφύγων, κατά της απόφασης του Verwaltungsgericht (διοικητικού πρωτοδικείου) και έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι, λόγω της ιδιότητάς του ως ανιθαγενούς παλαιστινιακής καταγωγής, ο ΧΤ έπρεπε να θεωρηθεί πρόσφυγας κατά την έννοια της διάταξης του γερμανικού δικαίου με την οποία μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2011/95. Συγκεκριμένα, κατά το δικαστήριο αυτό, ο ΧΤ είχε τύχει προστασίας από την UNRWA, η οποία είχε παύσει για λόγους ανεξάρτητους από τη βούλησή του. Όταν εγκατέλειψε τη συριακή επικράτεια, ο ΧΤ βρισκόταν σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας και, επομένως, η αναχώρησή του από τη Συρία ήταν ακούσια, πράγμα που επιβεβαιώνεται από τη χορήγηση επικουρικής προστασίας. Το εν λόγω δικαστήριο διευκρίνισε επίσης ότι, κατά τον χρόνο της αναχώρησής του, ο ΧΤ δεν μπορούσε να τύχει της προστασίας της UNRWA σε άλλες περιοχές της ζώνης επιχειρήσεων του οργανισμού αυτού και ότι, πριν από την αναχώρησή του από τη Συρία, το Χασεμιτικό Βασίλειο της Ιορδανίας και η Δημοκρατία του Λιβάνου είχαν ήδη κλείσει τα σύνορά τους στους Παλαιστίνιους πρόσφυγες που βρίσκονταν στη Συρία.
- 26 Η Bundesrepublik Deutschland άσκησε αίτηση αναίρεσεως (Revision) κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.
- 27 Το δικαστήριο αυτό διευκρινίζει, αφενός μεν, ότι δεν ισχύει για τον ΧΤ κανένας λόγος αποκλεισμού από το καθεστώς πρόσφυγα, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', και του άρθρου 12, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 2011/95. Αφετέρου δε, όπως εκτιμά το εν λόγω

δικαστήριο, ο ΧΤ πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας αυτής, κατά το οποίο, κατ' ουσίαν, κάθε ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα όταν τυγχάνει της προστασίας ή συνδρομής της UNRWA. Συγκεκριμένα, πρώτον, η εντολή της UNRWA παρατάθηκε έως τις 30 Ιουνίου 2020, δεύτερον, ο ΧΤ είναι εγγεγραμμένος στην UNRWA, πράγμα που αποτελεί επαρκή απόδειξη του γεγονότος ότι όντως έχει τύχει της προστασίας ή συνδρομής του οργανισμού αυτού και, τρίτον, ο ΧΤ έτυχε της εν λόγω προστασίας ή συνδρομής λίγο πριν υποβάλει την αίτηση διεθνούς προστασίας, δεδομένου ότι καταχωρίστηκε ως μέλος οικογένειας στον καταυλισμό της UNRWA του Yarmouk.

- 28 Το αιτούν δικαστήριο έχει, αντιθέτως, αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αν ο ΧΤ πληροί τις προϋποθέσεις του λόγου παύσης εφαρμογής του ως άνω λόγου αποκλεισμού, που προβλέπεται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95, κατά το οποίο, κατ' ουσίαν, αν η προστασία ή η συνδρομή της UNRWA παύσει για οποιονδήποτε λόγο, χωρίς η κατάσταση των προσώπων που έτυχαν της προστασίας ή της συνδρομής αυτής να έχει διευθετηθεί οριστικά σύμφωνα με τα οικεία ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, τα εν λόγω πρόσωπα θα δικαιούνται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της οδηγίας 2011/95.
- 29 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, πρώτον, αν, για να καθοριστεί κατά πόσον η προστασία ή η συνδρομή της UNRWA έπαυσε κατά τον χρόνο που ο ενδιαφερόμενος εγκατέλειψε τη ζώνη επιχειρήσεων του οργανισμού αυτού, πρέπει να ληφθεί υπόψη, από εδαφικής απόψεως, μόνον η περιοχή της εν λόγω ζώνης επιχειρήσεων εντός της οποίας ο ενδιαφερόμενος είχε την πραγματική διαμονή του ή, κατά την άποψη προς την οποία κλίνει το δικαστήριο αυτό, και άλλες περιοχές της εν λόγω ζώνης.
- 30 Στην τελευταία αυτή περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, δεύτερον, αν πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι περιοχές δράσης που αποτελούν τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA ή μόνον ορισμένες και, κατά περίπτωση, ποια είναι τα ουσιώδη κριτήρια για τον προσδιορισμό τους. Κατά το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να ληφθούν υπόψη η περιοχή δράσης στην οποία ο ενδιαφερόμενος είχε την τελευταία πραγματική διαμονή του, καθώς και οι περιοχές δράσης με τις οποίες συνδέεται το πρόσωπο αυτό. Για παράδειγμα, μια τέτοια σύνδεση ενδέχεται να προκύπτει από ουσιαστικούς δεσμούς όπως είναι μια προηγούμενη διαμονή ή η παρουσία στενών συγγενών. Επιπλέον, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει εύλογη δυνατότητα να μεταβεί και να διαμείνει στην περιοχή αυτή, δεδομένου ότι η καταχώριση στην UNRWA δεν παρέχει σε καμία περίπτωση δικαίωμα διαμονής ούτε επιτρέπει τη μετακίνηση από μία περιοχή δράσης σε άλλη εντός της ζώνης επιχειρήσεων του οργανισμού αυτού. Αντιθέτως, όσον αφορά τις περιοχές δράσης με τις οποίες το ενδιαφερόμενο πρόσωπο ουδέποτε είχε προσωπικούς δεσμούς, είναι τόσο απίθανο να πληρούνται οι προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής σε αυτές ώστε να πρέπει εκ προοιμίου να αποκλειστεί οποιαδήποτε συνεκτίμηση των εν λόγω περιοχών.
- 31 Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον οι μετακινήσεις μεταξύ των διαφόρων περιοχών δράσης της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA μπορούν να επηρεάσουν την εκτίμηση του ζητήματος αν έχει παύσει η προστασία ή η συνδρομή του οργανισμού αυτού. Κατά το δικαστήριο αυτό, ο αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα θα μπορούσε να επεκταθεί και σε πρόσωπο το οποίο εγκαταλείπει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA –για τον λόγο ότι βρίσκεται σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας στην περιοχή της ζώνης αυτής, εν προκειμένω στη Συρία, εντός της οποίας έχει την πραγματική διαμονή του και στην οποία η UNRWA δεν είναι σε θέση να του παράσχει προστασία ή συνδρομή– εφόσον το πρόσωπο αυτό μετέβη στην εν λόγω περιοχή χωρίς να συντρέχει επιτακτικός λόγος, και μολονότι δεν βρισκόταν σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας στην περιοχή όπου διέμενε προγενέστερα, εν προκειμένω στον Λίβανο. Τούτο ισχύει ιδίως αν, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών που επικρατούσαν κατά τον χρόνο αναχώρησής του από την εν λόγω περιοχή, το πρόσωπο αυτό δεν μπορούσε να αναμένει ούτε ότι θα τύχει προστασίας ή συνδρομής από την UNRWA στη νέα περιοχή, ήτοι στη Συρία, ούτε ότι θα έχει τη δυνατότητα να επιστρέψει στο άμεσο μέλλον στην περιοχή της προηγούμενης διαμονής του, ήτοι στον Λίβανο.

- 32 Τέταρτον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, για την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95, δεν αρκεί το ενδιαφερόμενο πρόσωπο να μην απολαύει πλέον της προστασίας ή συνδρομής της UNRWA όταν εγκαταλείπει τη ζώνη επιχειρήσεων του οργανισμού αυτού, αλλά, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο στ', της οδηγίας 2011/95, σε συνδυασμό με το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, πρέπει επιπλέον, κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης επί της αίτησης διεθνούς προστασίας, να είναι αδύνατη η επιστροφή του αιτούντος στην εν λόγω ζώνη προκειμένου να τύχει εκ νέου της προστασίας ή συνδρομής του εν λόγω οργανισμού. Συγκεκριμένα, η δυνατότητα επανόδου στη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ήδη κατά τον χρόνο λήψης της απόφασης περί αναγνώρισης του καθεστώτος πρόσφυγα, καθόσον δεν θα είχε κανένα νόημα να αναγνωρισθεί το καθεστώς πρόσφυγα σε περίπτωση που το καθεστώς αυτό θα έπρεπε στη συνέχεια να ανακληθεί αμέσως.
- 33 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνον η περιοχή της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA στην οποία ο αιτών διεθνή προστασία είχε την τελευταία συνήθη διαμονή του ή και άλλες περιοχές της ζώνης αυτής και, κατά περίπτωση, βάσει ποιων κριτηρίων πρέπει να συνεκτιμώνται οι άλλες αυτές περιοχές.
- 34 Κατά το εν λόγω δικαστήριο, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, καταρχάς, η περιοχή της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA στην οποία βρισκόταν η τελευταία συνήθης διαμονή του συγκεκριμένου αιτούντος και, στη συνέχεια, οι περιοχές δράσης με τις οποίες αυτός διατηρεί ουσιαστικούς δεσμούς, για παράδειγμα λόγω πραγματικής διαμονής ή της παρουσίας στενών συγγενών. Τέλος, ο εν λόγω αιτών θα πρέπει να έχει εύλογη δυνατότητα πρόσβασης στις περιοχές αυτές.
- 35 Πέμπτον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί η έννοια της «συνήθους διαμονής», ιδίως κατά το άρθρο 2, στοιχεία δ' και ιδ', της οδηγίας 2011/95, η οποία θα μπορούσε να είναι καθοριστική προκειμένου να διαπιστωθεί αν έχει εφαρμογή ο λόγος αποκλεισμού που προβλέπεται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας αυτής.
- 36 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, Γερμανία) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Πρέπει, για την εκτίμηση του ζητήματος αν έχει παύσει, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας [2011/95], η προστασία ή συνδρομή της UNRWA σε ανιθαγενή Παλαιστίνιο, να λαμβάνεται υπόψη από γεωγραφικής απόψεως μόνον η συγκεκριμένη περιοχή δράσης (Λωρίδα της Γάζας, Ιορδανία, Λίβανος, Συρία και Δυτική Όχθη) στην οποία διέμενε πραγματικά ο ανιθαγενής όταν εγκατέλειψε τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA (εν προκειμένω η Συρία) ή πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλες περιοχές δράσης που ανήκουν στη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA;
- 2) Εφόσον δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνον η περιοχή δράσης κατά το χρονικό σημείο της αναχώρησης του ενδιαφερομένου: Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πάντοτε και ανεξάρτητα από άλλες προϋποθέσεις όλες οι περιοχές της ζώνης επιχειρήσεων [της UNRWA]; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως: Πρέπει οι άλλες περιοχές δράσης να λαμβάνονται υπόψη μόνον εφόσον ο ανιθαγενής είχε ουσιαστική (εδαφική) σχέση με τη συγκεκριμένη περιοχή δράσης; Είναι, για να υπάρχει τέτοια σχέση, απαραίτητη η –υφιστάμενη κατά το χρονικό σημείο της αναχώρησης του ενδιαφερομένου ή προγενέστερη– συνήθης διαμονή; Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη άλλες περιστάσεις κατά την εξέταση της ύπαρξης ουσιαστικής (εδαφικής) σχέσης; Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως: Ποιες είναι αυτές; Έχει σημασία αν είναι εφικτό και εύλογο για τον ανιθαγενή κατά τον χρόνο που εγκαταλείπει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA να εισέλθει στην οικεία περιοχή δράσης;

- 3) Δικαιούται αυτοδικαίως την προβλεπόμενη από την οδηγία [2011/95] προστασία, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας αυτής, ο ανιθαγενής που εγκαταλείπει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA επειδή βρίσκεται σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας στην περιοχή δράσης όπου διαμένει πράγματι και η UNRWA αδυνατεί να του παράσχει προστασία ή συνδρομή εντός της περιοχής αυτής, ακόμη και αν ο ανιθαγενής έχει προηγουμένως μεταβεί στην εν λόγω περιοχή δράσης χωρίς να έχει βρεθεί σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας στην περιοχή δράσης όπου διέμενε προηγουμένως και χωρίς να είναι δυνατόν να αναμένει, βάσει των συνθηκών που επικρατούσαν κατά τον χρόνο της μετακίνησης, ότι θα τύχει προστασίας ή συνδρομής από την UNRWA στην περιοχή δράσης στην οποία μεταβαίνει και ότι θα μπορεί να επιστρέψει, στο άμεσο μέλλον, στην περιοχή δράσης όπου διέμενε προηγουμένως;
- 4) Πρέπει, για την εκτίμηση του ζητήματος αν πρέπει ή όχι να αναγνωρισθεί αυτοδικαίως σε ανιθαγενή καθεστώς πρόσφυγα ("ipso facto πρόσφυγα") επειδή οι προϋποθέσεις του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας [2011/95] εξέλιπαν αφού αυτός εγκατέλειψε τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA, να λαμβάνεται υπόψη μόνον η περιοχή δράσης εντός της οποίας είχε την τελευταία συνήθη διαμονή του; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως: Πρέπει να συνεκτιμώνται, κατ' αναλογία, οι περιοχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο του δευτέρου ερωτήματος κατά το χρονικό σημείο αναχωρήσεως; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως: Ποια είναι τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των περιοχών που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον χρόνο λήψεως αποφάσεως επί της αιτήσεως; Πρέπει, προκειμένου να εκλείψουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας [2011/95], να υπάρχει βούληση των (κρατικών ή οιονεί κρατικών) αρχών της οικείας περιοχής δράσης να δεχθούν (εκ νέου) τον ανιθαγενή;
- 5) Σε περίπτωση που, για το ζήτημα αν συντρέχουν ή εξέλιπαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας [2011/95], έχει σημασία η περιοχή δράσης στην οποία βρίσκεται η (τελευταία) συνήθης διαμονή; Ποια κριτήρια είναι καθοριστικά για τη διαπίστωση της συνήθους διαμονής; Είναι απαραίτητη η νόμιμη διαμονή που έχει επιτραπεί από το κράτος διαμονής; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως: Απαιτείται, τουλάχιστον, οι αρμόδιες αρχές της περιοχής δράσης να δέχονται συνειδητά τη διαμονή του εν λόγω ανιθαγενούς; Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως: Πρέπει οι αρμόδιες αρχές να έχουν συγκεκριμένα γνώση της παρουσίας του συγκεκριμένου ανιθαγενούς ή αρκεί η συνειδητή αποδοχή της διαμονής του ως μέλους μιας ευρύτερης ομάδας προσώπων; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως: Αρκεί αφ' εαυτής μια παρατεταμένη πραγματική διαμονή;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 37 Πριν δοθεί απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα, πρέπει, κατ' αρχάς, να διευκρινιστεί ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 26 των προτάσεών του, το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2011/95 αντιστοιχεί, κατ' ουσίαν, στο άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/83 και, ως εκ τούτου, η νομολογία σχετικά με τη δεύτερη αυτή διάταξη είναι κρίσιμη για την ερμηνεία της πρώτης.
- 38 Περαιτέρω, από τις αιτιολογικές σκέψεις 4, 23 και 24 της οδηγίας 2011/95 προκύπτει ότι η Σύμβαση της Γενεύης αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού καθεστώτος για την προστασία των προσφύγων και ότι οι διατάξεις της οδηγίας αυτής σχετικά με τις προϋποθέσεις αναγνώρισης του καθεστώτος πρόσφυγα και σχετικά με το περιεχόμενο του καθεστώτος αυτού θεσπίστηκαν για να βοηθούνται οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ώστε να εφαρμόζουν τη Σύμβαση αυτή στηριζόμενες σε κοινές έννοιες και κοινά κριτήρια (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 17ης Ιουνίου

2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, σκέψη 37, της 19ης Δεκεμβρίου 2012, Abed El Karem El Kott κ.λπ., C-364/11, EU:C:2012:826, σκέψη 42, καθώς και της 1ης Μαρτίου 2016, Alo και Oso, C-443/14 και C-444/14, EU:C:2016:127, σκέψη 28).

- 39 Επομένως, οι διατάξεις της οδηγίας 2011/95 πρέπει να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα της όλης οικονομίας και του σκοπού της και κατά τρόπο σύμφωνο με τη Σύμβαση της Γενεύης και τις λοιπές συναφείς συμβάσεις που μνημονεύονται στο άρθρο 78, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Η ερμηνεία αυτή πρέπει επίσης να γίνεται, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 16 της οδηγίας αυτής, τηρουμένων των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 17ης Ιουνίου 2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, σκέψη 38, της 19ης Δεκεμβρίου 2012, Abed El Karem El Kott κ.λπ., C-364/11, EU:C:2012:826, σκέψη 43, καθώς και της 1ης Μαρτίου 2016, Alo και Oso, C-443/14 και C-444/14, EU:C:2016:127, σκέψη 29).
- 40 Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται, δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/32, να διαμορφώνουν το εθνικό τους δίκαιο κατά τρόπον ώστε η εξέταση των ενδίκων βοηθημάτων στα οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή να περιλαμβάνει την εξέταση, τουλάχιστον κατά τις διαδικασίες εκδίκασης ενδίκου βοηθήματος ενώπιον πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, του συνόλου των πραγματικών και νομικών στοιχείων που του παρέχουν τη δυνατότητα να εκτιμήσει τη συγκεκριμένη περίπτωση βάσει επικαιροποιημένων στοιχείων, δεδομένου ότι η έκφραση «ex nunc» και το επίθετο «πλήρης» που περιλαμβάνονται στη διάταξη αυτή τονίζουν την υποχρέωση του δικαστηρίου να προβαίνει σε εκτίμηση η οποία να λαμβάνει υπόψη, κατά περίπτωση, τόσο τα στοιχεία τα οποία συνεκτίμησε ή όφειλε να έχει συνεκτιμήσει η αποφαινόμενη αρχή όσο και νέα στοιχεία τα οποία ανέκυψαν μετά την έκδοση της απόφασης που αποτελεί αντικείμενο του ενδίκου βοηθήματος. Επομένως, η εξουσία του δικαστή να λαμβάνει υπόψη νέα στοιχεία επί των οποίων δεν αποφάνθηκε η αρχή αυτή εντάσσεται στον σκοπό της οδηγίας 2013/32, ο οποίος συνίσταται ειδικότερα, όπως προκύπτει ιδίως από την αιτιολογική σκέψη 18 αυτής, στην εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας «το συντομότερο δυνατό, με την επιφύλαξη της διεξαγωγής κατάλληλης και πλήρους εξέτασης» (πρβλ. απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, σκέψεις 109 έως 113).
- 41 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει τα ερωτήματά του εκκινώντας από τη διττή παραδοχή ότι δεν απόκειται στο Δικαστήριο να εξακριβώσει ότι ο ΧΤ, αφενός, έτυχε, σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2011/95, της προστασίας ή της συνδρομής της UNRWA πριν μεταβεί στη Γερμανία, και, αφετέρου, εγκατέλειψε τη Συρία λόγω των συνθηκών πολέμου που επικρατούσαν στη χώρα αυτή.
- 42 Αντιθέτως, όσον αφορά το μνημονεύόμενο από το αιτούν δικαστήριο άρθρο 14 της οδηγίας 2011/95, μολονότι από την παράγραφο 3, στοιχείο α', του άρθρου αυτού, σε συνδυασμό με το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της ίδιας οδηγίας, προκύπτει ότι η δυνατότητα προσώπου να τύχει της προστασίας ή συνδρομής της UNRWA μπορεί να δικαιολογήσει την ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα μετά τη χορήγησή του, δυνατότητα η οποία μπορεί επίσης να εκτιμηθεί, στο πλαίσιο της πλήρους και ex nunc εξέτασης περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 40 της παρούσας απόφασης, κατά τον χρόνο έκδοσης απόφασης περί χορήγησης του καθεστώτος αυτού, το εν λόγω άρθρο 14, το οποίο προϋποθέτει ακριβώς ότι το καθεστώς αυτό έχει ήδη χορηγηθεί, δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην απόφαση αυτή.
- 43 Η απάντηση στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί με γνώμονα τα προεκτεθέντα.

Επί του πρώτου, δεύτερου και τέταρτου ερωτήματος

- 44 Με το πρώτο, το δεύτερο και το τέταρτο ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 έχει την έννοια ότι, προκειμένου να καθοριστεί αν έχει παύσει η προστασία ή συνδρομή της UNRWA, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνον η περιοχή της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA στην οποία ένας ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής είχε την πραγματική διαμονή του κατά το χρονικό σημείο της αναχώρησής του από την εν λόγω ζώνη επιχειρήσεων ή ότι πρέπει να συνεκτιμώνται και άλλες περιοχές δράσης υπαγόμενες στη ζώνη επιχειρήσεων και, στην τελευταία περίπτωση, ποιες είναι οι περιοχές αυτές.
- 45 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα αυτά, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2011/95, υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής αποκλείεται από το καθεστώς πρόσφυγα εφόσον «εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 1 σημεί[ο Δ] της σύμβασης της Γενεύης, το οποίο αφορά την παροχή προστασίας ή συνδρομής από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, εκτός της UNHCR».
- 46 Το άρθρο 1, σημείο Δ, πρώτο εδάφιο, της Σύμβασης της Γενεύης ορίζει ότι η σύμβαση αυτή δεν εφαρμόζεται επί προσώπων τα οποία «απολαύουν σήμερα» προστασίας ή συνδρομής παρεχομένης «ουχί υπό του Υπάτου Αρμοστού των Ηνωμένων Εθνών διά τους πρόσφυγας αλλά εκ μέρους ετέρου οργάνου ή Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών».
- 47 Η UNRWA, οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών πλην της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, συστάθηκε για την παροχή προστασίας και συνδρομής στους Παλαιστίνιους υπό την ιδιότητά τους ως «Παλαιστίνιων προσφύγων». Η εντολή της UNRWA, η οποία, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 4 των προτάσεών του, παρατάθηκε έως τις 30 Ιουνίου 2023, εκτείνεται στη ζώνη επιχειρήσεων της η οποία αποτελείται από πέντε περιοχές δράσης, ήτοι τη Λωρίδα της Γάζας, τη Δυτική Όχθη (συμπεριλαμβανομένης της ανατολικής Ιερουσαλήμ), την Ιορδανία, τον Λίβανο και τη Συρία.
- 48 Επομένως, κάθε πρόσωπο, όπως ο ΧΤ, το οποίο είναι εγγεγραμμένο στην UNRWA, δικαιούται προστασία και συνδρομή από τον οργανισμό αυτό προκειμένου να διατηρεί ως πρόσφυγας ένα επίπεδο καλής διαβίωσης (πρβλ. απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, σκέψη 84).
- 49 Λόγω αυτού του ειδικού προσφυγικού καθεστώτος που ισχύει στις εν λόγω περιοχές της Εγγύς Ανατολής για τους Παλαιστίνιους, τα πρόσωπα που έχουν εγγραφεί στην UNRWA αποκλείονται κατ' αρχήν, βάσει του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2011/95, που αντιστοιχεί στο άρθρο 1, σημείο Δ, πρώτο εδάφιο, της Σύμβασης της Γενεύης, από το καθεστώς του πρόσφυγα στην Ένωση (απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, σκέψη 85).
- 50 Ωστόσο, από το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95, που αντιστοιχεί στο άρθρο 1, σημείο Δ, δεύτερο εδάφιο, της Σύμβασης της Γενεύης, προκύπτει ότι ο αποκλεισμός αυτός παύει να ισχύει, εφόσον για τον αιτούντα διεθνή προστασία στην Ένωση έχει παύσει η προστασία και η συνδρομή της UNRWA (απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, σκέψη 85).
- 51 Όπως έχει διευκρινίσει το Δικαστήριο, το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 εφαρμόζεται όταν αποδεικνύεται, βάσει εξατομικευμένης εκτίμησης όλων των κρίσιμων στοιχείων, ότι πρόκειται για ανιθαγενή παλαιστινιακής καταγωγής ευρισκόμενο σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας και ότι η UNRWA, της οποίας τη συνδρομή έχει ζητήσει το εν λόγω πρόσωπο, αδυνατεί να του διασφαλίσει, εντός της ζώνης επιχειρήσεών της, συνθήκες διαβίωσης οι οποίες συνάδουν προς την αποστολή της, πράγμα που αναγκάζει τον εν λόγω

ανιθαγενή, για λόγους ανεξάρτητους από τη θέλησή του, να εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA. Στην περίπτωση αυτή, αν δεν συντρέχει κάποιος άλλος λόγος αποκλεισμού από τους προβλεπόμενους στο άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', στο άρθρο 12, παράγραφος 2, και στο άρθρο 12, παράγραφος 3, της ανωτέρω οδηγίας, ο εν λόγω ανιθαγενής δικαιούται αυτοδικαίως τα ευεργετήματα της οδηγίας αυτής, χωρίς να απαιτείται κατ' ανάγκη να αποδείξει εύλογο φόβο δίωξης, υπό την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της εν λόγω οδηγίας (πρβλ. απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, σκέψη 86 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 52 Όπως υπογράμμισε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 36 των προτάσεών του, ούτε το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2011/95 ούτε το άρθρο 1, σημείο Δ, της Σύμβασης της Γενεύης κάνουν κάποια αναφορά στη διαμονή του ενδιαφερομένου, δεδομένου ότι, κατά τις διατάξεις αυτές, κρίσιμο στοιχείο είναι μόνον το ότι αυτός τυγχάνει της προστασίας ή συνδρομής της UNRWA ή το ότι έχει παύσει η εν λόγω προστασία ή συνδρομή.
- 53 Επομένως, από το ίδιο το γράμμα των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι οι εν λόγω διατάξεις απαιτούν να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα του ενδιαφερομένου να τύχει της προστασίας ή της συνδρομής της UNRWA στο σύνολο του εδάφους το οποίο καλύπτεται από την εντολή του οργανισμού αυτού και στο οποίο εκτείνεται η μνημονευόμενη στη σκέψη 6 της παρούσας απόφασης ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA, η οποία περιλαμβάνει πέντε περιοχές δράσης.
- 54 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται εξάλλου από τη νομολογία κατά την οποία, σε περίπτωση που πρόσωπο το οποίο έχει εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA και έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας στην Ένωση λαμβάνει στη ζώνη αυτή αποτελεσματική προστασία ή συνδρομή από την UNRWA, η οποία του επιτρέπει να ζει με ασφάλεια, υπό αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης και χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο επαναπροώθησης στη περιοχή συνήθους διαμονής του για όσο διάστημα δεν είναι δυνατό να επιστρέψει εκεί με ασφάλεια, το πρόσωπο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί από την αποφαινόμενη αρχή ως πρόσωπο που υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA για λόγους ανεξάρτητους από τη θέλησή του. Στην περίπτωση αυτή το εν λόγω πρόσωπο πρέπει να αποκλεισθεί από το καθεστώς πρόσφυγα στην Ένωση, σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2011/95 (απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, σκέψη 134).
- 55 Τούτου λεχθέντος, όπως προκύπτει κατ' ουσίαν από τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 51 της παρούσας απόφασης, το ζήτημα αν η UNRWA αδυνατεί πράγματι να διασφαλίσει για το ενδιαφερόμενο πρόσωπο συνθήκες διαβίωσης οι οποίες συνάδουν προς την αποστολή της και αν, κατά συνέπεια, έπαυσε η παρεχόμενη στο πρόσωπο αυτό προστασία ή συνδρομή της UNRWA πρέπει να εκτιμάται βάσει εξατομικευμένης αξιολόγησης όλων των κρίσιμων στοιχείων.
- 56 Στο πλαίσιο της εκτίμησης αυτής, οι αρμόδιες διοικητικές ή δικαστικές αρχές υποχρεούνται, μεταξύ άλλων, να εξακριβώνουν αν ο ενδιαφερόμενος είναι συγκεκριμένα σε θέση να τύχει της εν λόγω προστασίας ή συνδρομής.
- 57 Το δε ζήτημα αν ένας ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής είναι σε θέση να τύχει της προστασίας ή συνδρομής της UNRWA εξαρτάται όχι μόνον από την ικανότητα του οργανισμού αυτού να παράσχει την εν λόγω προστασία ή συνδρομή στον οικείο ανιθαγενή σε δεδομένη περιοχή δράσης της ζώνης επιχειρήσεών του, αλλά και από τη συγκεκριμένη δυνατότητα του εν λόγω ανιθαγενούς να εισέλθει στο έδαφος της εν λόγω περιοχής δράσης ή ακόμη και να επιστρέψει στην εν λόγω ζώνη εφόσον έχει εξέλθει από αυτήν.
- 58 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η καταχώριση στην UNRWA δεν παρέχει κανένα δικαίωμα σε ανιθαγενή παλαιστινιακής καταγωγής να εισέλθει ή να κυκλοφορεί εντός της ζώνης επιχειρήσεων του οργανισμού αυτού μετακινούμενος από μια περιοχή

της ζώνης αυτής σε άλλη. Πράγματι, η UNRWA δεν διαθέτει την εξουσία να επιτρέπει την είσοδο των ανιθαγενών παλαιστινιακής καταγωγής στο έδαφος των πέντε περιοχών της εν λόγω ζώνης, δεδομένου ότι τα εδάφη αυτά υπάγονται στην κυριαρχία διαφορετικών κρατών ή αυτόνομων εδαφών.

- 59 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αποφαινόμενη αρχή καθώς και το δικαστήριο που επιλαμβάνεται προσφυγής κατά της απόφασης της αρχής αυτής πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όλα τα κρίσιμα στοιχεία της εξεταζόμενης περίπτωσης τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα να αποσαφηνιστεί το ζήτημα αν ο οικείος ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής διέθετε, κατά τον χρόνο της αναχώρησής του από τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA, τη συγκεκριμένη δυνατότητα πρόσβασης σε μια από τις πέντε περιοχές της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA προκειμένου να τύχει της προστασίας ή συνδρομής του οργανισμού αυτού.
- 60 Προς τούτο, το γεγονός ότι ο ανιθαγενής αυτός έχει δικαίωμα να τύχει άδειας διαμονής στο κράτος ή στο αυτόνομο έδαφος στο οποίο υπάγεται η οικεία περιοχή δράσης της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA αποτελεί στοιχείο από το οποίο συνάγεται ότι ο εν λόγω ανιθαγενής δύναται να εισέλθει στη συγκεκριμένη περιοχή και, επομένως, να τύχει της προστασίας ή συνδρομής της UNRWA, υπό τον όρο ότι ο οργανισμός αυτός είναι σε θέση να του παράσχει την εν λόγω προστασία ή συνδρομή στην ίδια αυτή περιοχή.
- 61 Ελλείπει τέτοιου δικαιώματος, κρίσιμο μπορεί να είναι το γεγονός ότι ο εν λόγω ανιθαγενής διατηρεί οικογενειακούς δεσμούς σε δεδομένη περιοχή της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA, ότι είχε την πραγματική ή συνήθη διαμονή του στην εν λόγω περιοχή δράσης ή ότι είχε διαμείνει σε αυτήν πριν εγκαταλείψει την εν λόγω ζώνη, υπό την προϋπόθεση ότι τα οικεία κράτη ή εδάφη κρίνουν ότι τα στοιχεία αυτά αρκούν ώστε ένας ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής να μην εμποδιστεί, ανεξαρτήτως της χορήγησης οποιασδήποτε άδειας διαμονής, να εισέλθει και να παραμείνει ασφαλής στην επικράτειά τους.
- 62 Ομοίως, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλα τα στοιχεία, όπως οι δηλώσεις ή οι πρακτικές των αρχών των εν λόγω κρατών και εδαφών, που συνεπάγονται αλλαγή στάσης έναντι των ανιθαγενών παλαιστινιακής καταγωγής, ιδίως όταν με τις δηλώσεις και πρακτικές αυτές εκδηλώνεται η πρόθεση να μην γίνεται πλέον ανεκτή η παρουσία των εν λόγω ανιθαγενών στην επικράτειά τους, εφόσον αυτοί δεν έχουν δικαίωμα διαμονής.
- 63 Αν από την αξιολόγηση όλων των κρίσιμων στοιχείων της προκειμένης περίπτωσης, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται ιδίως τα παρατιθέμενα στις σκέψεις 59 έως 62 της παρούσας απόφασης, προκύπτει ότι ο οικείος ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής είχε τη συγκεκριμένη δυνατότητα να εισέλθει και να παραμείνει ασφαλής στο έδαφος μιας από τις περιοχές της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA στις οποίες ο οργανισμός αυτός ήταν σε θέση να του παράσχει προστασία ή συνδρομή, τότε δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η προστασία ή η συνδρομή της UNRWA έχει παύσει, κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95.
- 64 Κατά τα λοιπά, όσον αφορά το ζήτημα ποια περιοχή της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA πρέπει να ληφθεί υπόψη προκειμένου να καθοριστεί αν οι προϋποθέσεις που δικαιολογούν την αυτοδίκαιη χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα έπαυσαν να πληρούνται αφότου ο ενδιαφερόμενος εγκατέλειψε την εν λόγω ζώνη και πριν εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση επί της αίτησής του για χορήγηση του καθεστώτος πρόσφυγα, επισημαίνεται ότι το αιτούν δικαστήριο στηρίζεται προφανώς στην παραδοχή ότι το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 είχε εφαρμογή στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης κατά τον χρόνο που αυτός εγκατέλειψε την εν λόγω ζώνη, καθόσον είχε παύσει η προστασία ή η συνδρομή της UNRWA, αλλά ότι η διάταξη αυτή ενδεχομένως δεν έχει πλέον εφαρμογή σε αυτόν κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης του δικαστηρίου το οποίο έχει επιληφθεί του μέσου ένδικης προστασίας κατά της απόφασης περί μη χορήγησης του καθεστώτος πρόσφυγα.

- 65 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο, στις διαφορές στον τομέα του ασύλου λαμβάνει υπόψη την υφιστάμενη νομική και πραγματική κατάσταση κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασής του επί του ενώπιόν του ασκηθέντος ενδίκου μέσου, οπότε πρέπει να λαμβάνει υπόψη και νέα στοιχεία υφιστάμενα κατά τον χρόνο της τελευταίας επ' ακροατηρίου συζήτησης ή, ελλείψει τέτοιας συζήτησης, κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασής του, καθόσον τούτο προβλέπεται, όπως προκύπτει από τη σκέψη 40 της παρούσας απόφασης, και στο άρθρο 46, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/32.
- 66 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, αρκεί η επισήμανση, στην οποία προέβη και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 52 των προτάσεών του καθώς και όλοι οι ενδιαφερόμενοι που υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις, ότι από κανένα στοιχείο δεν μπορεί να συναχθεί ότι η εξέταση του ζητήματος αν η προστασία ή η συνδρομή της UNRWA εξακολουθεί να αποκλείεται, δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95, κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης του δικαστηρίου επί του μέσου ένδικης προστασίας που έχει ασκηθεί κατά απόφασης περί μη αναγνώρισης του καθεστώτος πρόσφυγα, πρέπει να πραγματοποιηθεί υπό το πρίσμα άλλων στοιχείων πλην των υπομνησθέντων στις σκέψεις 53 έως 63 της παρούσας απόφασης.
- 67 Κατόπιν των ανωτέρω, στο πρώτο, στο δεύτερο και στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 έχει την έννοια ότι, προκειμένου να καθοριστεί αν έχει παύσει η προστασία ή η συνδρομή της UNRWA, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, στο πλαίσιο ατομικής αξιολόγησης όλων των κρίσιμων στοιχείων της εξεταζόμενης περίπτωσης, όλες οι περιοχές της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA στα εδάφη των οποίων έχει τη συγκεκριμένη δυνατότητα να εισέλθει και να παραμείνει ασφαλής ένας ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής ο οποίος έχει εγκαταλείψει τη ζώνη αυτή.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 68 Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 έχει την έννοια ότι η προστασία ή η συνδρομή της UNRWA παύει όταν ένας ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής έχει εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA αναχωρώντας από περιοχή της ζώνης αυτής στην οποία βρισκόταν σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας και στην οποία ο οργανισμός αυτός δεν ήταν σε θέση να παράσχει προστασία ή συνδρομή στον ανιθαγενή, ενώ ο ανιθαγενής, αφενός, είχε μεταβεί εκουσίως στην περιοχή αυτή προερχόμενος από άλλη περιοχή της εν λόγω ζώνης στην οποία δεν βρισκόταν σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας και, αφετέρου, δεν μπορούσε να αναμένει ούτε ότι θα τύχει προστασίας ή συνδρομής από την UNRWA στην περιοχή δράσης όπου μετέβη ούτε ότι θα είναι σε θέση να επιστρέψει στην περιοχή προέλευσης στο άμεσο μέλλον.
- 69 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει να υπομνησθεί, καταρχάς, ότι το γεγονός ότι το άρθρο 1, σημείο Δ, της Σύμβασης της Γενεύης, στην οποία παραπέμπει το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2011/95, περιορίζεται να αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής του τα πρόσωπα που «απολαύουν σήμερα» προστασίας ή συνδρομής από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών εκτός της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες δεν μπορεί να έχει την έννοια ότι η απλή απουσία ή η εκούσια αναχώρηση από τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA αρκεί για την άρση του προβλεπόμενου στη διάταξη αυτή αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012, *Abed El Karem El Kott κ.λπ.*, C-364/11, EU:C:2012:826, σκέψη 49).
- 70 Πράγματι, αν αυτό συνέβαινε, οι αιτούντες, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2013/32, οι οποίοι υποβάλλουν την αίτησή τους στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη και οι οποίοι είναι, συνεπώς, φυσικώς απόντες από τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA, δεν θα ενέπιπταν ποτέ στον λόγο αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα που προβλέπεται στο άρθρο 12,

παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2011/95, πράγμα που θα είχε ως αποτέλεσμα να καταστεί ο λόγος αυτός αποκλεισμού άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012, *Abed El Karem El Kott* κ.λπ., C-364/11, EU:C:2012:826, σκέψη 50).

- 71 Εξάλλου, η αποδοχή της άποψης ότι η εκούσια αναχώρηση από τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA και, κατά συνέπεια, η εκούσια παραίτηση από τη συνδρομή που αυτή παρέχει έχουν ως αποτέλεσμα την εφαρμογή του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 θα προσέκρουε στον σκοπό που επιδιώκει το άρθρο 1, σημείο Δ, πρώτο εδάφιο, της Σύμβασης της Γενεύης, ο οποίος συνίσταται στο να αποκλείονται από τις ρυθμίσεις της σύμβασης αυτής όλοι όσοι τυγχάνουν τέτοιας συνδρομής (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012, *Abed El Karem El Kott* κ.λπ., C-364/11, EU:C:2012:826, σκέψη 51).
- 72 Περαιτέρω, από τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 54 της παρούσας απόφασης προκύπτει ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η έξοδος από τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA κατόπιν της αναχώρησης από συγκεκριμένη περιοχή της ζώνης αυτής είναι ακούσια αν ο ενδιαφερόμενος είχε τη δυνατότητα πρόσβασης σε άλλη περιοχή της ζώνης αυτής προκειμένου να τύχει πράγματι της προστασίας ή συνδρομής της UNRWA.
- 73 Ειδικότερα, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584), η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, κατά τη διάρκεια ένοπλης σύρραξης μεταξύ του Κράτους του Ισραήλ και της Χαμάς, οργάνωσης που ελέγχει τη Λωρίδα της Γάζας, εγκατέλειψε τη Λωρίδα αυτή προκειμένου να αναζητήσει ασφάλεια στην Ιορδανία, χώρα στην οποία διέμεινε και από την οποία μετέβη στη Βουλγαρία. Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορούσε να αποκλειστεί ότι η UNRWA ήταν σε θέση να προσφέρει σε πρόσωπο εγγεγραμμένο στον οργανισμό αυτόν συνθήκες διαβίωσης στην Ιορδανία οι οποίες συνάδουν με την αποστολή της μετά τη διαφυγή του προσώπου αυτού από τη Λωρίδα της Γάζας, με αποτέλεσμα το πρόσωπο αυτό να μπορεί να διαμένει στην Ιορδανία με ασφάλεια και υπό αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης, χωρίς απειλή επαναπροώθησής του σε έδαφος στο οποίο δεν μπορεί να επιστρέψει με ασφάλεια. Εφόσον οι περιστάσεις αυτές μπορούσαν να επαληθευθούν στην πράξη, τότε, κατά το Δικαστήριο, ένα πρόσωπο όπως η προσφεύγουσα της κύριας δίκης στην υπόθεση εκείνη δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως πρόσωπο που υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA για λόγους ανεξάρτητους από τη θέλησή του (πρβλ. απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, σκέψεις 132 έως 134).
- 74 Το ίδιο ισχύει κατ' ανάγκην και στην περίπτωση ανιθαγενούς παλαιστινιακής καταγωγής ο οποίος αποφασίζει να εγκαταλείψει περιοχή της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA στην οποία δεν βρίσκεται σε κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας και εντός της οποίας μπορεί να τύχει της προστασίας ή συνδρομής του οργανισμού αυτού, προκειμένου να μεταβεί σε άλλη περιοχή δράσης της εν λόγω ζώνης στην οποία δεν μπορεί ευλόγως να αναμένει, βάσει συγκεκριμένων πληροφοριών που διαθέτει σχετικά με την περιοχή αυτή, ούτε ότι θα τύχει προστασίας ή συνδρομής από την UNRWA ούτε ότι θα είναι σε θέση να επιστρέψει στο άμεσο μέλλον στην περιοχή προέλευσης. Επομένως, από την εκούσια αυτή αναχώρηση από την πρώτη περιοχή δράσης προς τη δεύτερη δεν μπορεί να συναχθεί ότι ένας τέτοιος ανιθαγενής υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA στο σύνολό της όταν εγκατέλειψε μεταγενέστερα τη δεύτερη αυτή περιοχή δράσης προκειμένου να μεταβεί στο έδαφος της Ένωσης.
- 75 Ως εκ τούτου, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει, στο πλαίσιο ατομικής αξιολόγησης όλων των κρίσιμων στοιχείων της εξεταζόμενης στην κύρια δίκη περίπτωσης, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται ιδίως οι συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση στη Συρία τις οποίες είχε στη διάθεσή του ο ΧΤ κατά τον χρόνο της αναχώρησής του από τον Λίβανο, αν η αναχώρηση αυτή πραγματοποιήθηκε υπό τις συνθήκες που περιγράφονται στη σκέψη 74 της παρούσας απόφασης. Πράγματι, αν αυτό συμβαίνει, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο ΧΤ υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA στο σύνολό της όταν εγκατέλειψε μεταγενέστερα τη Συρία.

- 76 Τούτου δοθέντος, το Δικαστήριο μπορεί να παράσχει στο αιτούν δικαστήριο, βάσει των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και στην ενώπιον του Δικαστηρίου υποβληθείσα δικογραφία, στοιχεία τα οποία είναι δυνατόν να είναι κρίσιμα για την εκτίμηση αυτή.
- 77 Εν προκειμένω, από την αίτηση αυτή προκύπτει ότι ο ΧΤ ισχυρίζεται ότι εγκατέλειψε τον Λίβανο λόγω του ότι δεν είχε νόμιμη άδεια διαμονής, καθώς και λόγω της ενίσχυσης των ελέγχων από τις αρχές ασφαλείας του Λιβάνου οι οποίες, σε περίπτωση μη κατοχής τέτοιας άδειας, επαναπροωθούσαν πρόσωπα όπως ο ΧΤ στα συριακά σύνορα.
- 78 Επιπλέον, στο μέτρο που το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς την επιρροή που ασκούν τα στοιχεία βάσει των οποίων ο ΧΤ μπορούσε να αναμένει, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων που επικρατούσαν κατά τον χρόνο της αναχώρησής του από τον Λίβανο, ότι δεν θα μπορούσε ούτε να τύχει προστασίας ή συνδρομής από την UNRWA στη Συρία ούτε να επιστρέψει στο άμεσο μέλλον στον Λίβανο όπου διέμενε προηγουμένως, πρέπει να επισημανθεί ότι οι περιστάσεις αυτές, προκειμένου να έχουν κάποια σημασία στο πλαίσιο της ατομικής αξιολόγησης που μνημονεύεται στη σκέψη 75 της παρούσας απόφασης, πρέπει να είναι ευλόγως προβλέψιμες κατά τον χρόνο της εν λόγω αναχώρησης. Επομένως, ένα πρόσωπο όπως ο ΧΤ πρέπει να διαθέτει συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση στη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA. Συναφώς, πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη ο αιφνίδιος και απρόβλεπτος χαρακτήρας της εξέλιξης της κατάστασης, όπως είναι το κλείσιμο των συνόρων μεταξύ των περιοχών της εν λόγω ζώνης ή η έναρξη των εχθροπραξιών σε μια από τις περιοχές δράσης της.
- 79 Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων που μνημονεύονται στις σκέψεις 77 και 78 της παρούσας απόφασης και εφόσον οι περιστάσεις αυτές είναι ακριβείς, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει, δεν προκύπτει ότι η αναχώρηση του ΧΤ από τον Λίβανο προς τη Συρία πραγματοποιήθηκε υπό τις συνθήκες που περιγράφονται στη σκέψη 74 της παρούσας απόφασης και, ως εκ τούτου, η αναχώρησή του από τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA στο σύνολό της δεν ήταν εκούσια.
- 80 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 έχει την έννοια ότι η προστασία ή η συνδρομή της UNRWA δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει παύσει όταν ένας ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής έχει εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA αναχωρώντας από περιοχή της ζώνης αυτής στην οποία βρισκόταν σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας και στην οποία ο οργανισμός αυτός δεν ήταν σε θέση να παράσχει προστασία ή συνδρομή στον ανιθαγενή, εφόσον ο ανιθαγενής, αφενός, είχε μεταβεί εκουσίως στην περιοχή αυτή προερχόμενος από άλλη περιοχή της εν λόγω ζώνης στην οποία δεν βρισκόταν σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας και στην οποία ήταν δυνατόν να τύχει της προστασίας ή της συνδρομής του οργανισμού αυτού και, αφετέρου, δεν μπορούσε ευλόγως να αναμένει, βάσει συγκεκριμένων πληροφοριών που είχε στη διάθεσή του, ότι θα τύχει προστασίας ή συνδρομής από την UNRWA στην περιοχή δράσης όπου μετέβαινε ή ότι θα είναι σε θέση να επιστρέψει στην περιοχή προέλευσης στο άμεσο μέλλον, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί του πέμπτου ερωτήματος

- 81 Κατόπιν της απάντησης που δόθηκε στο πρώτο, στο δεύτερο και στο τέταρτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο πέμπτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

82 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, έχει την έννοια ότι, προκειμένου να καθοριστεί αν έχει παύσει η προστασία ή η συνδρομή της Υπηρεσίας Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA), πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, στο πλαίσιο ατομικής αξιολόγησης όλων των κρίσιμων στοιχείων της εξεταζόμενης περίπτωσης, όλες οι περιοχές της ζώνης επιχειρήσεων της UNRWA στα εδάφη των οποίων έχει τη συγκεκριμένη δυνατότητα να εισέλθει και να παραμείνει ασφαλής ένας ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής ο οποίος έχει εγκαταλείψει τη ζώνη αυτή.
- 2) Το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/95 έχει την έννοια ότι η προστασία ή η συνδρομή της UNRWA δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει παύσει όταν ένας ανιθαγενής παλαιστινιακής καταγωγής έχει εγκαταλείψει τη ζώνη επιχειρήσεων της UNRWA αναχωρώντας από περιοχή δράσης της ζώνης αυτής στην οποία βρισκόταν σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας και στην οποία ο οργανισμός αυτός δεν ήταν σε θέση να παράσχει προστασία ή συνδρομή στον ανιθαγενή, εφόσον ο ανιθαγενής, αφενός, είχε μεταβεί εκουσίως στην περιοχή αυτή προερχόμενος από άλλη περιοχή δράσης της εν λόγω ζώνης στην οποία δεν βρισκόταν σε προσωπική κατάσταση σοβαρής ανασφάλειας και στην οποία ήταν δυνατόν να τύχει της προστασίας ή της συνδρομής του οργανισμού αυτού και, αφετέρου, δεν μπορούσε ευλόγως να αναμένει, βάσει συγκεκριμένων πληροφοριών που είχε στη διάθεσή του, ότι θα τύχει προστασίας ή συνδρομής από την UNRWA στην περιοχή όπου μετέβαινε ή ότι θα είναι σε θέση να επιστρέψει στην περιοχή προέλευσης στο άμεσο μέλλον, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

(υπογραφές)